

Topstyret revolution eller demokrati i Odenses skoler

Af Erik Schmidt

Odenses nye skolechef, Poul Antoniussen, der ønsker revolution i Odenses skoler og samtidig vil spare 50-70 mio. kr., siger i portrættet af ham i Stiftstidende den 8. 9. 2012, at hans drivkraft "er at skabe kvalitet i skolelektionen, der foregår tirsdag formiddag". Og man må tro ham. Men sagen er, at det ikke med rimelighed kan være skolechefens centrale opgave. Han skal skabe rammerne og den økonomiske dækning. En kommune skal ikke som sådan beskæftige sig med pædagogik. Det er lærernes metier. Lærerne i Danmark, som siden år 1900 har haft metodefrihed, der er lige så afgørende vigtig for dem, som ytringsfriheden er for journalisten, næringsfriheden for den selvstændige og forskningsfriheden for forskeren. Disse "friheder" stammer oprindeligt fra oplysningstiden i slutningen af 1700-tallet, men de hører ikke som indirekte hævdet specielt industrialismen til, og de er ikke specielt gammeldags. De hører demokratiet til. Og de bunder i tillid til borgeren og individet og troen på sagkundskab og professionalisme.

Vi har et system i Danmark, der i grove træk er tilrettelagt efter, at Folketinget lægger de politiske rammer for folkeskolen, kommunen tager stilling til den kommunale skoleafdelings organisation og tjenstlige forhold, forskerne stiller deres viden til rådighed, forældrene opdrager børnene og lærerne tager sig af pædagogikken. På baggrund af denne ansvarsfordeling, burde det være naturligt med tillid og samarbejde, men i dag er den kaotisk og præget af magtspil. Folkeskolen er blevet en kampplads. Regering og kommune kommer med ukoordinerede og divergerende udspil, forskere blander sig i praktisk pædagogik, kommunen skrider ind over lærernes metodefrihed og professionsetik etc. Alle blander sig i alt og den stærkeste vinder!

Børne- og undervisningsminister Christine Antorinis nye og stort anlagte skoleprojekt "Ny nordisk skole", der indtil videre blot er en idé, har i hvert fald én klog og tydelig ambition. Ministeren ønsker at få vendt ti års isolation af lærerne, pædagogerne og lederne, så der nu igen kan trækkes på deres erfaringsbaserede indsigt og deres energi. Det har nemlig vist sig, at topdown-styringen ikke har virket. Tillid og dialog virker derimod.

Det er en erkendelse, der tilsyneladende ikke er ankommet til Odense. Antoniussen nævner det selv: Odense-planen om "en sammenhængende skoledag" er udtryk for et ønske om revolution af skolen. Af den topstyrede slags, forstås! Men hvornår har en topstyret revolution sidst virket?

Erik Schmidt er lærer og ledelsesmedlem af SOPHIA – tænketank for pædagogik og dannelse

Betænkelig omgang med fagligheden i Odense

Af Erik Schmidt

Det er ikke nemt for forældre at orientere sig om den nye skoledagsorden i Odense, når Stiftstidende som den 17. 9. 2012 i en nispaltet overskrift skriver: "Millioner sparet på en længere skoledag". Sat på spidsen er sagen jo modsat, at kommunen vil spare på specialundervisningen og bruge ikke-faglært personale i undervisningen. Det rammer med usvigelig sikkerhed kvaliteten.

Da Folketinget 24. 4. 2012 besluttede at omlægge specialundervisningen, sådan at flere elever fra specialskoler og – klasser med alvorlige læringsvanskeligheder skal inkluderes i folkeskolens almindelige undervisning, var det med løfter om, at de afsatte midler fulgte med over i folkeskolen, der først skal til at uddanne og erfare sig til den ekspertise, som man har på specialskolerne. Inklusion drejer sig både om kvalificeret støtte til den inkluderede elev, men også om, at det generelle undervisningsmiljø i klasserne ikke svækkes. Det er så her Odense angiveligt vælger at spare et tocifret millionbeløb. Hvert år. Det rammer selvfølgelig fagligheden og kvaliteten.

Det andet centrale besparelsespunkt er nedlæggelsen af SFO. I stedet for at ansætte nogle af de nyuddannede eller ledige lærere, foreslår skoleafdelingens embedsmænd, at pædagoger skal ansættes i undervisningen (op til 6. klasse). Desuden skal de stå for "pædagogiske aktiviteter" midt på dagen, og så skal lærerne igen undervise fra kl. 12.00-14.00, hvilket alle lærere véd, ikke just er undervisningens mest optimale tid på dagen.

Ideen er formentlig, at pædagogerne i undervisningstiden skal tage sig af eleverne med særlige behov, mens læreren underviser. Kun ganske få er uddannet til opgaven, og pædagogerne er end ikke uddannet i didaktik, hvilket er en slags undervisningslære om forholdet mellem undervisningens indhold og form, mål, indhold, elevforudsætninger, metode og materiale. Lærere er derimod uddannet i både almindidaktik og fagdidaktik.

Begrundelsen for overhovedet at tage en læreruddannelse falder med Odense-arrangementet nærmest bort. Det samme gør regeringens betoning af, at lærere for at forøge fagligheden skal undervise i deres linjefag. Jamen, hvis man i stedet for at ansætte lærere, ansætter pædagoger, der ikke har linjefag, der modsvarer folkeskolens fag og ikke er uddannet i didaktik, så undergraves hele linjefagsargumentet og regeringens krav om at øge "fagligheden".

Didaktikken er i forvejen sat under pres med øget inklusion, og kvaliteten tåler dårligt, at der ikke er umiddelbar ækvivalens mellem de to læreres almen- og fagdidaktiske viden og indsigt. Tolærerordninger forudsætter to uddannede folkeskolelærere, den ene helst med supplerende uddannelse i specialundervisning.

Bestræbelsen med at inkludere flere elever med særlige behov og vanskeligheder er sympatisk. Men et af skolens største problemer er i forvejen en flygtig uopmærksomhedskultur, som medfører uro, og især elever med særlige opmærksomhedsforstyrrelser som fx ADHD, bliver voldsomt udfordret af en fleksibel struktur af den type, som Odense Kommune skitserer. Det er stærke og velkvalificerede lærere, der er gode til deres fag, gode til at lede og gode til

relationer, som bedst er i stand til at fremme et godt inklusionsmiljø. Og det er på det nærmeste udelelige kompetencer, fordi en lærer i den danske folkeskole ikke kan mobilisere tilstrækkelig autoritet og styrekraft alene på en stærk faglighed. En lærer kan ikke kun være god til sit fag, men må også være god til didaktik, ledelse og relationsarbejde.

Hvis Odense vælger at spare yderligere her, går det selvfølgelig ud over kvaliteten. Bild ikke forældre og skatteborgere andet ind!

Erik Schmidt er lærer og ledelsesmedlem af SOPHIA – tænketank for pædagogik og dannelse